

Utlåtande

Ålands landskapsregering
Utbildnings- och kulturavdelningen
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2020/619

Datum
2020-10-30

Kontaktperson
Johanna Fogelström-Duns, myndighetschef

**Utlåtande över förslag till läroplan för den åländska grundskolan –
ämnesdelen för elevhandledning**

ÅOM 2020/121

På begäran från Ålands landskapsregering, lämnar Ålands ombudsmannamyndighet (ÅOM) härmed sina synpunkter på utkast till läroplanen ämnesdel för elevhandledning. Myndigheten har 29 maj 2020 givit utlåtande på läroplanens allmänna del, samt några punkter kopplat till ämnesdelar för omgivningskunskap, samhällskunskap samt historia (ÅOM 2020/95).

Förslagets innehåll

Elevhandledningens uppdrag är att främja elevens fostran och utveckling att vidareutveckla elevens studievanor och sociala färdigheter och tillägna sig kunskaper som behövs i livet. Genom elevhandledning stärks elevens självuppfattning och självförtroende och syftet är även att skapa en positiv attityd till fortsatta studier och arbete.

Undervisningen ska ha ett normkritiskt förhållningssätt och främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet. Genom samarbete med andra instanser i samhället ska elevhandledningen bidra till att förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv. Alla lärare i grundskolan har till uppgift att handleda eleven i olika läroämnen samt stödja elevens personliga tillväxt, utveckling och delaktighet. Handledningen ska genomföras i samarbete med vårdnadshavare.

Elevhandledning sker som en integrerad del i den övriga undervisningen främst genom klasslärare i årskurserna 1–6 och i årskurserna 7–9 även som ett eget ämne där elevhandledare har huvudansvaret för elevhandledningen. Inget vitsord ges för elevhandledning och timfördelningen framgår i läroplanens allmänna del. I årskurs 7–9 är undervisnings- och lärandemålen grupperade under följande områden: lärande och studier, självkännedom och vägledning, fortsatta studier samt yrken och arbetslivsorientering (PRAO).

ÅOM:s utlåtande

ÅOM välkomnar skrivningen att undervisningen i elevhandledning ska vara normkritisk och främja likvärdighet, jämlikhet och delaktighet (jämförelse saknas dock i uppräkningsdelen, vilket säkerligen inte är avsiktligt). Det kan även finnas skäl att beakta elevens hälsotillstånd i undervisningen. Detta är speciellt viktigt att så kallade synliga funktionsnedsättningar, så som NPF, beaktas när elever erhåller elevhandledning.

Ett normkritiskt förhållningssätt är viktigt på många plan, inte minst vad gäller att komma förbi könsstereotypa studie- och yrkesval. Det finns även en risk för stereotyp vägledning i relation till elevens etniska och kulturella bakgrund, ibland även i kombination med kön. Detta har uppmärksammats nu senast i *utredning om diskrimineringsupplevelser hos personer med afrikanskt ursprung* publicerad av Finlands diskrimineringsombudsman i juni 2020.¹ Det är viktigt att skolans personal och pedagoger kontinuerligt fortbildas och får verktyg att arbeta normkritiskt då tillämpningen av rådande normer i ens agerande ofta sker obemärkt.

Mot bakgrunden av att nästan 12 procent av eleverna i grundskolan på Åland har annat modersmål än svenska (ÅSUB oktober 2020)², är det viktigt att stödja skolpersonalen i det samarbete med vårdnadshavare som ska ske. Inte minst med hänsyn till att en växande andel av vårdnadshavare är inflyttade med annat modersmål än svenska och eventuellt har begränsad möjlighet att stödja sitt barn i skolarbetet. Det kan också vara att man har begränsad kunskap om studie- och yrkesliv på Åland och i närregionen. Det kan även vara aktuellt att ge denna grupp barn särskilt stöd när det gäller PRAO-platser då nätverk och/eller kunskap om tillgängliga arbetsplatser kan saknas.

¹ <https://syrijinta.fi/sv/publikationer> (hämtad 22.10.2020)

² <https://www.asub.ax/sv/statistik/grundskolan-hosten-2020> (hämtad 22.10.2020)